

Quản lý giáo dục môi trường cho học sinh ở các trường tiểu học thành phố Thủ Đức, Thành phố Hồ Chí Minh

Nguyễn Thúy Liễu*

*Học viên cao học Trường Đại học Trà Vinh

Received: 8/6/2023; Accepted: 14/6/2023; Published: 22/6/2023

Abstract: On the basis of theoretical research and survey, assessment of the current situation, the article proposes measures to manage environmental education for students in primary schools in Thu Duc city in order to contribute to improving the quality of comprehensive education. in Thu Duc city.

Keywords: Environmental education, Primary school, Thu Duc city

1. Mở đầu

Giáo dục môi trường (GDMT) là một trong những vấn đề cấp thiết hiện nay trong chương trình GDPT đã lồng ghép nội dung GDBVMT. Mục đích của GDBVMT không chỉ làm cho người học hiểu rõ việc bảo vệ môi trường mà quan trọng hình thành thói quen, hành vi ứng xử văn minh, thân thiện với môi trường. GDMT cần được tiến hành ngay từ khi HSTH nhằm hình thành ý thức bảo vệ môi trường ở trẻ nhỏ. Ý thức hình thành từ nhỏ sẽ theo các em suốt cuộc đời, lâu dài hơn so với ý thức được hình thành khi đã trưởng thành. GDBVMT được nhiều tác giả quan tâm, nhìn chung không có hệ thống mà còn mang tính hình thức.

Thành phố Thủ Đức cũng có nhiều biện pháp quản lý chỉ đạo cho tổ chức hoạt động GDMT. Những biện pháp quản lý đưa ra cũng mang tính hình thức, cũng được chưa triệt, chưa được toàn diện, chưa đi sâu vào bản chất để tổ chức GDMT cho nên nó còn những khoảng trống tác giả cần bổ sung khắc phục cho TP Thủ Đức trong chỉ đạo. Quản lý GDMT ở các trường TH TP Thủ Đức là vô cùng cấp thiết trong bối cảnh hiện nay.

2. Nội dung và kết quả nghiên cứu

2.1. Quản lý GDMT cho học sinh TH

Mục đích của quản lý GDMT cho HSTH là trang bị cho HS một ý thức trách nhiệm đối với môi trường và giúp họ hiểu rõ tầm quan trọng của BVMT. Việc này được đạt được thông qua việc giảng dạy bài học về môi trường, cung cấp tài liệu học tập phù hợp, và đảm bảo sự tham gia tích cực của HSTH vào các hoạt động bảo vệ môi trường.

Quản lý GDMT giúp HSTH có khả năng nhận thức đúng đắn và tham gia bảo vệ môi trường một cách tự giác và tích cực, góp phần hình thành và phát triển HSTH trở thành những công dân có trách nhiệm với môi trường và đóng góp vào sự phát triển bền

vững của xã hội.

2.2. Thực trạng quản lý GDMT cho HSTH ở TP Thủ Đức, TP Hồ Chí Minh

Tác giả tiến hành khảo sát bằng phiếu với: 18 CBQL; 42 Tổ trưởng tổ chuyên môn; 230 GV; HS: 35 em; tại 10 các trường TH TP Thủ Đức. Kết quả như sau:

Hầu hết CBQL và đội ngũ GV đều có nhận thức đúng đắn về sự cần thiết phải đưa các nội dung GDMT vào nhà trường và xác định GDMT là một trong những nội dung giáo dục góp phần giáo dục toàn diện cho HS. Các trường tổ chức tốt các hoạt động xây dựng cảnh quan sư phạm nhà trường luôn xanh-sạch-đẹp nhiều trường đã xây dựng thành công mô hình.

Thực trạng quản lý HGDMT cho HS ở các trường TH tại TP Thủ Đức được đánh giá ở 6 nội dung. Kết quả cụ thể như sau:

Về nhận thức của đội ngũ CBQL và GV đối với quản lý hoạt động GDMT cho HS ở trường TH: CBQL, GV đều xác định quản lý HGDMT cho HS ở trường TH là rất cần thiết.

Về quản lý mục tiêu HGDMT cho HS ở trường TH: Hiệu trưởng đã xác định và nắm rõ mục tiêu chung của GDMT đối với HS cấp TH và mục tiêu GDMT cụ thể qua các môn học Tiếng Việt, Khoa học, Tự nhiên - Xã hội; Lịch sử - Địa lí qua hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp. Từ đó, Hiệu trưởng đã tổ chức quản lý mục tiêu GDMT đúng theo quy định của các cấp.

Quản lý nội dung GDMT cho HS ở trường TH: Hiệu trưởng đã triển khai nội dung GDMT cho HSTH đến đội ngũ GV, nhân viên nhà trường theo Bộ tài liệu hướng dẫn của Bộ GD-ĐT năm 2018.

Quản lý hình thức, phương pháp GDMT cho HS ở các trường TH: Hiệu trưởng cũng đã xác định được 2 hình thức GDMT cho HS đó là lồng ghép, tích hợp

qua các môn học và HDGD ngoài giờ lên lớp; nhà trường đã xác định và lựa chọn phương pháp GDMT cho HS phù hợp với từng hình thức GDMT trong nhà trường.

Quản lý KTĐG hoạt động GDMT cho HS ở các trường TH được HT quan tâm với mức độ thường xuyên ở một số nội dung như thực hiện kiểm tra thông qua dự giờ, thăm lớp định kỳ, đột xuất; thông qua việc tổ chức các hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp.

Bên cạnh những kết quả đạt được, hoạt động GDMT cho HS ở trường TH tại TP Thủ Đức cũng còn một số hạn chế như: CBQL và đội ngũ GV chưa quan tâm đúng mức đến HDGDMT; Cập nhật nội dung GDMT chưa đảm bảo tính mới, tính thời sự. Hình thức tổ HDGDMT chủ yếu qua các môn học, chưa quan tâm GDMT qua hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp, nhất là hoạt động trải nghiệm; Ít sử dụng các nhóm phương pháp giáo dục nêu gương, phương pháp thực địa, phương pháp thảo luận nhóm; Công tác kiểm tra, đánh giá của GV chủ yếu thực hiện lồng ghép thông qua các môn học.

Ở mỗi nội dung quản lý đều có những mặt mạnh cần được duy trì, tiếp tục phát huy và những mặt hạn chế cần có biện pháp tác động cải thiện. Kết quả như sau:

Về nhận thức của đội ngũ CBQL và GV đối với việc quản lý HDGDMT cho HS ở trường TH: mức độ quan tâm chưa cao, chưa tương quan với việc xác định quản lý hoạt động GDMT là rất cần thiết.

Về quản lý mục tiêu cho HS ở trường TH: Qua khảo sát cho thấy việc thực hiện đạt kết quả chưa được như mong đợi.

Về quản lý nội dung GDMT cho HS ở trường TH: Qua khảo sát cho thấy nội dung GDMT còn bất cập, chưa sát với tình hình thực tế môi trường hiện nay; tài liệu hỗ trợ cho việc giảng dạy, GDMT còn hạn chế, nhất là các tài liệu môi trường chưa mang tính thời sự, thực tiễn của địa phương, quốc gia..

Về quản lý hình thức, phương pháp GDMT cho HS ở các trường TH: Việc tổ chức lấy ý kiến HĐSP về các hình thức và nhóm phương pháp chưa được thực hiện, nhà trường chưa quan tâm đến hình thức và phương pháp GDMT thông qua hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp. Về quản lý KTĐG hoạt động GDMT cho HS ở các trường TH chưa xây dựng kế hoạch GDMT độc lập; việc KTĐG chủ yếu được thực hiện thông qua lồng ghép vào các môn học liên quan; sau mỗi đợt kiểm tra, nhà trường chưa tổ chức sơ kết, khen thưởng các cá nhân, tập thể trong việc thực hiện kế hoạch hoạt động giáo dục môi trường.

2.3. Một số biện pháp quản lý GDMT cho HS ở trường TH TP Thủ Đức

2.3.1. Nâng cao nhận thức của CBQL, GV, HS về quản lý hoạt động GDMT

Nhận thức là cơ sở của thái độ và hành động. Nhận thức đúng sẽ chuyển hóa thành niềm tin, thái độ đúng đắn, thúc đẩy hành động đúng và ngược lại. Vì vậy, nâng cao nhận thức cũng chính là nâng cao chất lượng hành động, làm cho hành động ngày càng trở nên đúng đắn hơn.

Nâng cao nhận thức của CBQL, GV và HS về HDGDMT nhằm tăng cường sự hiểu biết của họ, giúp họ mở rộng phạm vi nhận thức, ngày càng nhận thức đầy đủ hơn và làm cho họ nhận thức khoa học hơn, sâu sắc hơn về GDMT cho HS. Nâng cao nhận thức về GDMT là cơ sở để các lực lượng giáo dục và học sinh có những hành động đúng trong phạm vi trách nhiệm của mình trong quá trình thực hiện hoạt động GDMT cho HS.

CBQL nhà trường và GV là những người có vai trò vô cùng quan trọng ảnh hưởng lớn đến chất lượng GDMT cho HS và giáo dục toàn diện trong nhà trường. Vì vậy, việc nâng cao nhận thức và tinh thần trách nhiệm cho CBQL và GV là hết sức cần thiết để có thể tạo nên sự thống nhất về nhận thức và hành động trong việc thực hiện mục tiêu của HDGDMT cho HS.

CBQL nhà trường, GV và các đoàn thể phải có kiến thức sâu về các vấn đề về môi trường, hiểu được tầm quan trọng của HDGDMT, có ý thức trách nhiệm và chủ động tích cực tham gia các HDGDMT cho HS.

2.3.2. Tăng cường quản lý xây dựng nội dung GDMT phù hợp xu thế thế giới, quốc gia và địa phương

Nội dung giáo dục trong nhà trường được xem như cốt lõi trong HDGD. Nội dung phải hướng đến mục tiêu để lựa chọn hình thức, phương pháp tổ chức phù hợp. Nội dung GDMT trong nhà trường TH phải theo bộ tài liệu hướng dẫn của Bộ GD-ĐT (2008) đề cập đến tất cả các mặt: kiến thức, kỹ năng, thái độ và hành vi. Tuy nhiên, qua phần khảo sát thực trạng cho thấy nhà trường chủ yếu tập trung cung cấp kiến thức là chính. Nội dung GDMT chủ yếu theo hướng dẫn của Bộ GD-ĐT chưa theo kịp với sự thay đổi về vấn đề môi trường trong toàn cầu, tại Việt Nam. Mặt khác, GV còn lúng túng trong lựa chọn nội dung GDMT địa phương. Vì vậy, cần quan tâm đến việc xây dựng nội dung GDMT cho học sinh ở trường TH sát với thực tiễn là vô cùng cần thiết. Nó vừa góp phần hướng đến thực hiện mục tiêu giáo dục môi trường, vừa cập nhật thực tế mang lại hiệu quả cao

trong hoạt động GDMT cho HS.

Nội dung GDMT cấp TH ở nước ta không cấu thành một môn học riêng như ở một số nước mà được tích hợp vào một số môn học trong chương trình giáo dục phổ thông mà đối tượng nghiên cứu có quan hệ gần gũi với môi trường. Mặt khác, HGDGMT cho HS còn được thực hiện thông qua hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp với các hình thức như: Sinh hoạt tập thể; Tham quan, du lịch; Đồ vui; Văn nghệ, Thể dục thể thao phù hợp với đặc điểm trình độ HS TH.

2.3.3. Cải tiến KTĐG hoạt động GDMT cho HS ở trường TH

Kiểm tra là chức năng xuyên suốt trong quá trình quản lý, đồng thời cũng là chức năng của mọi cấp quản lý nhằm xem xét hoạt động của cá nhân và tập thể có phù hợp với nhiệm vụ hay không và tìm ra ưu nhược điểm. Qua kiểm tra người quản lý cũng thấy được sự phù hợp giữa thực tế, nguồn lực và thời gian, phát hiện những nhân tố mới, những vấn đề đặt ra. Nhà quản lý có thể kiểm tra các vấn đề như: Kiểm tra kế hoạch, tài chính hay chuyên môn. Kiểm tra, đánh giá việc thực hiện nguồn kinh phí cho HS.

Công khai hóa nhận định về năng lực và kết quả học tập của mỗi HS và tập thể lớp tạo cơ hội cho HS phát triển kỹ năng tự đánh giá, giúp học sinh nhận ra sự tiến bộ của mình, khuyến khích động viên việc học tập. Giúp cho GV có cơ sở để nhận ra những điểm mạnh và điểm yếu của mình, từ đó tự hoàn thiện hoạt động giáo dục của mình, phấn đấu không ngừng nâng cao chất lượng và hiệu quả giáo dục.

2.3.4. Đẩy mạnh phối hợp giữa nhà trường với các LLGD ngoài nhà trường trong hoạt động GDMT cho HS ở trường TH

Mục đích của biện pháp này là nhằm huy động tối đa sự vào cuộc của các lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường, đặc biệt là nhà trường - gia đình - chính quyền địa phương trong việc thực hiện HGDGMT cho HS ở các trường TH. GDMT ở TH chưa phải là môn học chính thức. Hoạt động GDMT đã được Bộ GD-ĐT triển khai dưới nhiều hình thức tích hợp, lồng ghép vào các môn học hoặc đưa vào hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp. Hoạt động GDMT phải được thực hiện ở mọi lúc, mọi nơi thì mới đạt được mục tiêu GDMT đã xác định. Vì vậy, để nâng cao kết quả HGDGMT cho HS ở nhà trường, nhà quản lý cần quan tâm đến công tác phối hợp giữa nhà trường với các LLGD ngoài nhà trường một cách đúng mức, thường xuyên liên tục nhằm tác động mang tính bền vững trong việc hình thành văn hóa môi trường cho HS.

2.3.5. Tăng cường huy động các điều kiện (nguồn lực) thực hiện hoạt động GDMT cho HS tại trường TH

Các điều kiện HGDGMT cho HS ở các trường TH có vai trò hỗ trợ tích cực, quan trọng trong quá trình dạy học và hoạt động giáo dục. Cơ sở vật chất, thiết bị dạy học là điều kiện để thực hiện nguyên lý “trực quan” và nguyên lý “Học đi đôi với hành; lý luận gắn với thực tiễn” nhằm nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo, giúp cho HS hiểu rõ bài dạy và tiếp thu kiến thức một cách chắc chắn, tạo được niềm tin khoa học vào kiến thức mà HS chiếm lĩnh, hình thành kỹ năng, kỹ xảo, biết trải nghiệm và vận dụng vào thực tiễn. Việc huy động các điều kiện nhằm tạo động lực thúc đẩy hoạt động GDMT cho HS ở trường TH đạt được mục tiêu đề ra.

Hoạt động GDMT cho HS tại các trường TH cần nhận được sự hỗ trợ các điều kiện về nhân lực (con người), vật lực (CSVC, trang thiết bị, tài liệu) và tài lực (nguồn kinh phí) để tổ chức các HGDGMT.

3. Kết luận

GDMT là hình thức tổ chức dạy học và giáo dục có sức hấp dẫn đặc biệt với học sinh. Có thể nói đây là một hoạt động có tác dụng rất lớn trong việc mở rộng, củng cố, nâng cao kiến thức cho học sinh, nhằm hình thành và phát triển cho các em kiến thức, kỹ năng, thái độ cần thiết trong việc gìn giữ bảo vệ môi trường. Quản lý GDMT được tiến hành theo các chức năng của hoạt động quản lý đồng thời cần đảm bảo tính hiệu quả thiết thực, thu hút học sinh tham gia, phát huy được những yếu tố ảnh hưởng tích cực, khắc phục những yếu tố ảnh hưởng tiêu cực.

Các biện pháp nêu trên có mối quan hệ mật thiết, tác động, hỗ trợ lẫn nhau. Vì vậy, trong quá trình quản lý GDMT phải phối hợp đồng bộ các biện pháp. Kết quả trung cầu ý kiến CBQL và GV cho thấy các biện pháp đều có tính cấp thiết và khả thi, có thể áp dụng trong thực tiễn trên địa bàn nghiên cứu.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021), *Quyết định số 2262/QĐ-BGDĐT về phê duyệt Danh mục nhiệm vụ GDMT để đưa ra tuyển chọn thực hiện từ năm 2021*. Hà Nội
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Thông tư số 32/2018/TT-BGD&ĐT về ban hành chương trình giáo dục phổ thông tổng thể*. Hà Nội
3. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2019), *Công văn số 3535/BGDĐT-GDTH về Hướng dẫn thực hiện nội dung Hoạt động trải nghiệm cấp TH trong Chương trình GDPT 2018 từ năm học 2020-2021*. Hà Nội